

Peilstok Groningen

November 2016

Inhoud

Blz	
3	1. Achtergrond
4	2. Vertrouwen
8	3. Omkeren van bewijslast
9	4. Inzet arbiters
11	5. Schade
12	6. Tot slot

1. Achtergrond

1.1. Doel van het onderzoek

De gaswinning in Groningen veroorzaakt veel problemen voor huiseigenaren. De aanpak van die problemen is slepend. Het is nodig om bij de betrokken partijen en in de media voortdurend aandacht te blijven vestigen op deze problemen.

In dit onderzoek geven we antwoord op de vraag in hoeverre Groningers vertrouwen hebben in de aanpak van de problematiek rond de gaswinning. Ook komen de volgende subvragen aan de orde:

- ▶ Hoe denken de bewoners over omkering van de bewijslast?
- ▶ Hoe denken de bewoners over de inzet van arbiters?

Het vertrouwen wordt periodiek gemeten (1 à 2 keer per jaar) om zo de ontwikkeling door de tijd heen te kunnen volgen.

1.2. Onderzoeksopzet

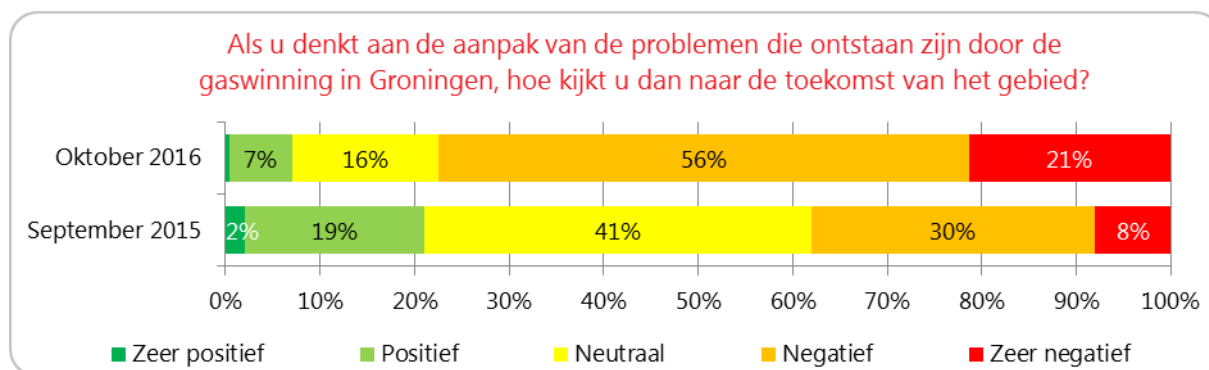
Dit onderzoek is uitgevoerd via het Eigenhuispanel in oktober 2016, onder 6.124 leden die in het gebied wonen waar de problematiek rond de gaswinning speelt. Van deze leden hebben er 809 meegedaan aan het onderzoek (respons 13,2%).

2. Vertrouwen

Het vertrouwen van bewoners uit het gebied waar gas gewonnen wordt is via drie verschillende vragen gemeten: beeld van de toekomst van het gebied, mening over de persoonlijke woonsituatie en de mate waarin de problematiek van de gaswinning de bewoners bezig houdt.

De eerste vertrouwensindicator gaat over het beeld dat bewoners over de toekomst van het gebied hebben. Deze vraag is in september 2015 ook al eens aan de bewoners voorgelegd en dit resultaat is ook opgenomen in de volgende grafiek.

Opvallend is de sterke stijging van het aantal bewoners dat de toekomst van het gebied negatief of zeer negatief inziet. Nog slechts 7% ziet de toekomst als (zeer) positief. In 2015 was dit aantal nog 21%.

De toelichtingen op de gegeven antwoorden zijn te lezen in de bijlage. Hieronder een willekeurige selectie voor een eerste indruk.

(Zeer) positief

- ✓ Omdat sinds kort een verandering plaatsvond omdat bleek dat er veel teveel geld ging naar procedures etc. Nu komen de reparaties op de eerste plaats, zeggen ze
- ✓ Problemen worden overdreven en zijn beheersbaar.
- ✓ Er ontstaan nieuwe kansen. Alternatieve energie, isolatie etc.
- ✓ De problemen en schade worden opgelost en de gaswinning neemt af.
- ✓ Je merkt al dat er minder bevingen zijn in het gebied rond Loppersum nu er minder gas gewonnen wordt. Ik denk dat zodra de VVD uit de regering verdwijnt er nog minder gas in de

provincie gewonnen gaat worden. Daarna zullen de bevingen in aantal en intensiteit afnemen. Back to normal.

- ✓ Verwacht dat schade grotendeels hersteld wordt en de preventieve aanpak op den duur gaat werken
- ✓ We hebben zelf recent gebruik gemaakt van de nieuwbouw regeling. Ik denk dat momenteel veel mensen er hun voordeel uit willen halen en dat te veel tijd en geld gestoken wordt in research. Woningen jonger dan 40 jaar zullen echt niet instorten, scheurvorming in muren voorkom je simpelweg niet. De echt oude woningen moeten het onderhoud krijgen wat nodig is.

Neutraal

- ★ Neutraal in vergelijking met andere gebieden in Nederland. Overall is wel wat. Groningen is heel aantrekkelijk, met rust en ruimte, en ik verwacht dat op enig moment de gaswinningsproblematiek zal zijn opgelost.
- ★ De NAM is alleen uit op zoveel mogelijk afwijzen van claims van aardbevingsschade. Doordat er aanmerkelijk gas minder wordt gewonnen, zal

beving in de toekomst(dus schade) wel meevallen. des te belangrijker en mogelijk is het om schade te vergoeden. De NAM zal dit zoveel mogelijk en zo lang mogelijk afwijzen.

- ★ Wij leven in een gebied met weinig economische toekomst. De strokartonindustrie is weg de rijwielinindustrie is weg de scheepsmotorenindustrie is weg de landbouw vraagt weinig personele inzet

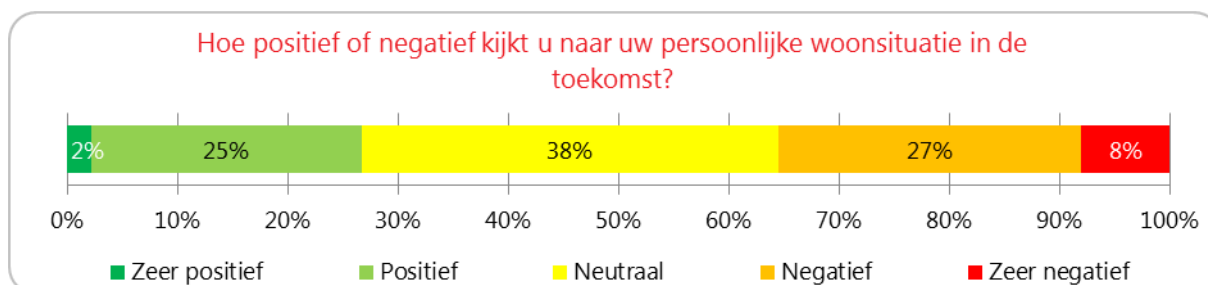

meer de scheepvaart kan met veel minder mensen toe. Gevolg: ontvolking onze jeugd trekt weg. En dus vergrijsst het gebied snel. Dat geeft al woningoverschot met gevolgen voor bouw en inrichting van woningen. Daarenboven beeft onze grond zo nu en dan met veel schade. En dus is het gebied niet aantrekkelijk als woongebied voor mensen uit de rest van Nederland, ondanks de lage prijzen. Ja, dat al stemt mij somber voor de toekomst van dit prachtige landschap.

- ★ Ik denk dat in de toekomst, al duurt het lang, de problemen zoveel mogelijk worden opgelost. Het wonen in deze prachtige omgeving blijft prima
- ★ Veel potentie in de regio maar toenemende moedeloosheid door de frustraties over NAM/CVW
- ★ Afgelopen jaren is weinig gedaan voor de bewoners, alles lijkt op tijdrekken. Tot nu toe weinig 'hoorbare' acties of geboekte resultaten. Veel gepraat.
- ★ Ik kies voor neutraal omdat ik geen idee heb wat de politiek gaat doen na de verkiezingen.

(Zeer) negatief

- X Omdat de wildgroei van aanpak willekeurig is: d.w.z. de corporaties en grote vastgoed projecten worden aangepakt, maar de gewone huizenbezitter blijft met de problemen van de gaswinning.
- X Ons huis in Wirdum is inmiddels bouwkundig onderzocht en we hebben te horen gekregen dat bouwkundig versterken duurder is dan de marktwaarde. Het formele besluit tot opkopen wordt eind deze maand genomen door de NAM. Er is geen behoorlijke opkoopregeling, ieder geval wordt apart bekeken. Ik verwacht dat ongeveer 50% van de huizen bij ons in de buurt eenzelfde lot beschoren is. Mijn huis had beter kunnen afbranden dan had ik de keus gehad uit een gelijkwaardige woning of herbouw waarvoor we tot een bedrag van 350.000 euro zijn verzekerd. Het is schandalig dat de NAM gelegitimeerd door onze overheid mag doorgaan met het beschadigen van huizen en bewoners in gevaar brengen. Zodra we de kans krijgen gaan we dit land verlaten
- X De lange tijd voordat reparaties worden gemaakt. Het grote aantal expertises, die gemaakt worden voor een besluit genomen wordt, wat een enorme kostenverspilling is.
- X Er zijn voor veel mensen nog geen oplossing voor de schade, prijzen zijn erg gedaald en de aardbevingen nog aanwezig
- X Door spiegeltjes en kraaltjes wordt schade vergoed maar oorzaak wordt niet weggehaald
- X Als goed geïnformeerde gaswinningsgedupeerde, weet ik als Groninger inmiddels wel beter. De macht van de multinationals Shell en Exxon op onze regering is zeer hoog. Beide partijen hebben, op het wereldtoneel, al diverse malen laten zien dat ze - letterlijk- over lijken gaan. Ook de tweede kamer wordt half ingelicht en dat vinden de partijen wel prima zo. Immers als de gaswinning stilgelegd zou worden, moet er bezuinigd worden. Dat is een boodschap waar je stemmen mee verliest. Electoraal stelt het gaswinningsgebied (250.000 inwoners) niets voor. Ons laten stikken is de weg van de minste weerstand.
- X Kijk naar de afhandeling en je wordt droefig. Ik ben al sinds 2015 bezig en er schijnt nu een overeenkomst te zijn over een schade van ruim 4000 euro te zijn maar nu laat het rapport weer op zich wachten. En odertussen bestaat de regeling waarde vermeerdering subsidie van vier duizend niet meer en moet ik wachten op een nieuwe regeling maar dat kan naar verluid maanden duren. Er schijnen bij het C.V.W duizenden gevallen op de plank te liggen dus maak je borst maar nat. ***

Over de persoonlijke woonsituatie zijn ook weinig bewoners positief (27%), hoewel het minder negatief is als bij de voorgaande vraag over de toekomst van het hele gebied.

De toelichtingen op de gegeven antwoorden zijn te lezen in de bijlage. Hierna volgt alvast een willekeurige selectie voor een eerste indruk.

(Zeer) positief

- ✓ Tot nog toe geen bevingen in onze gemeente
- ✓ Tot dusver heb ik weinig schade gehad en deze is tot tevredenheid afgehandeld. Ik voel mij ook veilig in mijn woning.
- ✓ Over mijn eigen situatie ben ik voorzichtig positief. Gelukkig hebben wij weinig schade gehad tot nu toe en hopelijk blijft dat zo. Ik woon in het Loppersum gebied waar het oppompen van aardgas is stilgelegd. Nu zijn de bevingen in het gebied waar nog wel gas wordt opgepompt. Als de winning in het Loppersum gebied weer wordt opgestart, dan zouden we wel weer bevingen kunnen krijgen en schade. Mijn huis is gelukkig in

een prijsklasse, die voor veel lokale mensen betaalbaar is, en de opzet is aantrekkelijk vanwege de grote schuur + werkplaats.

- ✓ Ons huis wordt afgebroken en herbouwt. Als dat is gebeurt hopen we een aardbeving bestendige woning te hebben. Voorlopig zitten we nog even in een tussenwoning (hoewel nieuw) met gebreken.
- ✓ Heb mijn woning te koop staan en hoop te verhuizen naar een ander gebied, maar dit staat los van het aardbevings gebeuren
- ✓ Leuk huis, rustige omgeving
- ✓ Woon niet direct in het gebied

Neutraal

- ★ Relatief weinig schade door de gevolgen van de gaswinning. Doordat ik niet van plan ben mijn huis op korte termijn te verkopen heb ik nog geen last van de waardevermindering ten gevolge van de bevingschade.
- ★ Je hebt de teugels niet zelf in je handen. Andere kant: je weet nooit hoe een koe een haas vangt. Misschien krijgen we wel een leuke opkoopregeling en blijven we vervolgens in hetzelfde huis wonen op huurbasis.
- ★ Mijn echtgenote en ik lopen beide naar de zeventig. Om je huis nu te gaan verkopen is geen optie

(prijzdaling) en om opnieuw een ander huis te kopen lijkt mij niet zinvol meer.

- ★ Woon hier 25 jaar, blijf hier vast wel wonen. Huis nu prettig maar oud dus erg afwachten wat er bij grote beving gebeurt. Echt veilig voel ik me niet meer.
- ★ Wij zijn gepensioneerd, het zal onze tijd wel duren! Jammer dat ik dat moet zeggen.
- ★ Woon gelukkig in een gebied dat net niet is getroffen door een aardbeving.
- ★ Wij wonen hier met veel plezier maar de aarbevingschade zal blijven

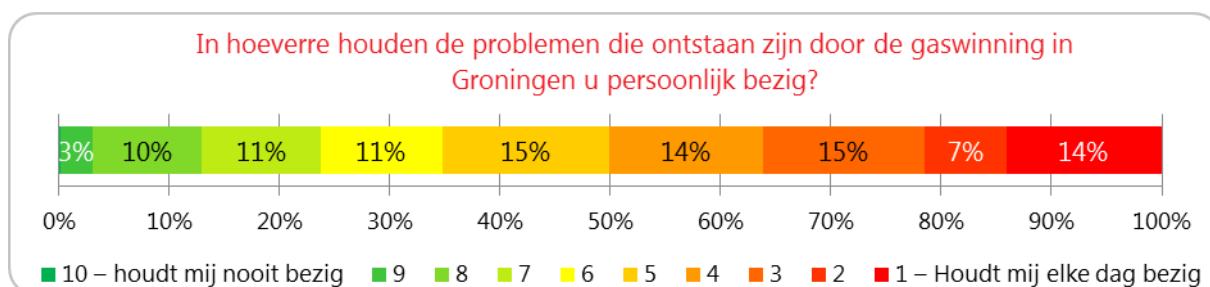
(Zeer) negatief

- ✗ Ouning is onverkoopbaar
- ✗ Wij willen verhuizen ivm grote tuin en huis en de woonadressen van de kinderen.
- ✗ Gaat lastig worden om het huis ooit nog te verkopen zouden wevdat willen. En aardbevingsrisico en de komst van zeer hoge windmolens erg dichtbij
- ✗ Bij elke trilling moet je weer om het huis om eventuele schade op te nemen. Als woning

eigenaar zal het lastiger zijn om het huis te verkopen.

- ✗ Ik denk dat ondanks de uitgekeerde waardevermeerdering de huizen in het hele gebied lastig te verkopen blijven.
- ✗ Schade zal blijvend zich herhalen
- ✗ Hoe dan ook woon ik in een aardbevingsgebied, of het nu nog weer voorkomt of niet is dan niet van belang. Zowel aanschaf als verkoop wordt hier door overschaduwd

In de derde vertrouwensindicator is gemeten in welke mate de problemen rond gaswinning bewoners persoonlijk bezig houden.

Bijna tweederde van de bewoners (65%) zit aan de rechterkant van de schaal (score 1 t/m 5), wat laat zien dat de bewoners erg bezig zijn met de problemen die ontstaan zijn door gaswinning.

De toelichtingen op de gegeven antwoorden zijn te lezen in de bijlage. Hierna volgt alvast een willekeurige selectie voor een eerste indruk.

Houdt mij nooit bezig (score 10, 9 en 8)

- ✓ Uiteraard ontkom je er niet aan maar ik maak me er totaal niet druk om. Als ik beelden van Italië, Japan of Nepal zie (dat zijn pas bevingen), dan schaam ik me ook wel hoe bekrompen en kortzichtig Nederland er mee omgaat. Het gaat in dit thema uiteindelijk alleen maar om geld.
- ✓ Waar ik woon is de situatie niet ernstig te noemen er is nauwelijks iets aan de hand. De mensen zijn er niet mee bezig af en toe komt het ter sprake.
- ✓ persoonlijk hebben wij niet zo veel problemen, doch om ons heen des te meer.
- ✓ live goes on
- ✓ gevolgen van de gaswinning zijn in mijn woongebied nauwelijks merkbaar.
- ✓ Ver van mijn bed
- ✓ wij waren een van de eerste gevallen en destijds zat er nog enige tempo in de afhandeling. Mochten wij opnieuw schade krijgen dan zie ik gebeuren dat ook wij in dat traject terechtkomen wat ik hiervoor heb aangegeven.

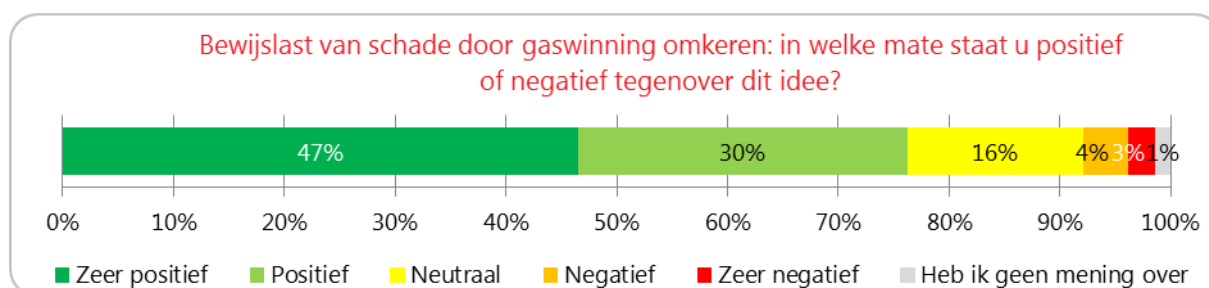
Houdt mij elke dag bezig (score 1, 2 en 3)

- X We zijn een jaar geleden begonnen met een procedure i.v.m. de waardevermeerderingsregeling en een procedure i.v.m. schadeherstel. Hoewel het om een relatief kleine schade (+/- €1000) ging zijn twee schade-experts en uiteindelijk ook een arbiter langs geweest voor 'taxaties'.... een proces dat veel meer moet hebben gekost dan de schade zelf ook in het ergste geval zou zijn.
- X Het blijft een gedoe...bevingschade of geen bevingschade. En maar wachten op de uitslag.
- X Monumental pand waar schoonmoeder inwoont en graag weg wil. Staat al 6 jr te koop. Maar schade nog niet hersteld en verkoop moeilijk. Zit gevangen in een monumentale pand waar ze toevallig eigenaar van is
- X dagelijks onderwerp van gesprek met vrijwel iedereen die wij kennen in onze woonomgeving.
- Omdat bijna iedereen in onze omgeving zelf schade heeft of familieleden heeft die schade hebben geleden. En je hoort ook veel leed en ellende als gevolg van de manier waarop schade-experts met bewoners en hun schade omgaan. Je hoort en ziet de ellende van velen om je heen. Daar kún je ook niet om heen.
- X Zie voorgaand antwoord + al 2x schade gemeld
- X Grote gebieden in Groningen hebben hier evident last van. De burgers kunnen niet meer goed slapen.
- X Bepaalde geluiden met vergelijkbare frequentie zoals onweer soms Door storm geroffel Vrachtwagens die lossen en laden Trillen door wind vh huis Doen elke keer aan die beving denken. Toch soort schrik reactie.

3. Omkeren van bewijslast

Aan de deelnemers van het onderzoek is gevraagd hoe zij over het omkeren van de bewijslast denken. De tekst die zij voorgelegd hebben gekregen was uitgebreider dan in de grafiek vermeld (kan worden). Daarom voor de volledigheid de complete tekst: *In de eerste kamer ligt een wetsvoorstel om de bewijslast van schade door gaswinning om te keren. Bij schades wordt dan voortaan aangenomen dat deze een gevolg zijn van gaswinning, tenzij de NAM het tegendeel kan aantonen.*

De toelichtingen op de gegeven antwoorden zijn te lezen in de bijlage. Hierna volgt alvast een willekeurige selectie voor een eerste indruk.

(Zeer) positief

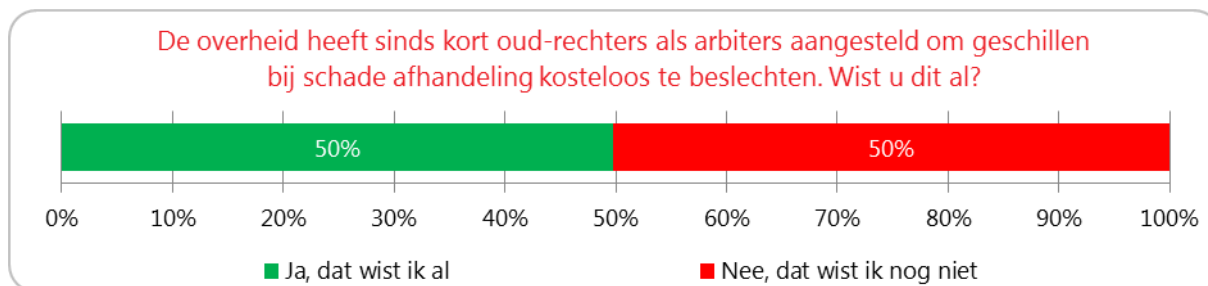
✓ dan krijgen mensen waar ze recht op hebben	✓ Omdat er veel mensen in de problemen zijn en de NAM veel klachten niet serieus neemt of op de lange baan schuift.
✓ Wij hebben meegemaakt dat door de NAM een overduidelijk door de bevingen veroorzaakte schade niet als zodanig werd aangemerkt, omdat we niet de melding in het juiste tijdvak (en dus eerder) hebben gedaan.	✓ Rechtvaardig dat degene welke de schade veroorzaakt ook moet aantonen dat het er wel of niet mee te maken heeft
✓ Dan hoeven wij niet eerst meer te zeggen dat de schade is berokkend door de aardbevingen. Hoewel ik dan wel zie dat het gemakkelijk een 'welles-nietes' situatie kan worden.	✓ Omdat in de praktijk de schade ook echt van de aardbevingen lijkt te komen
	✓ dat is toch logisch, als het anders is draait demachtige NAM altijd dusdanig dat ze altijd gelijk heeft

(Zeer) negatief

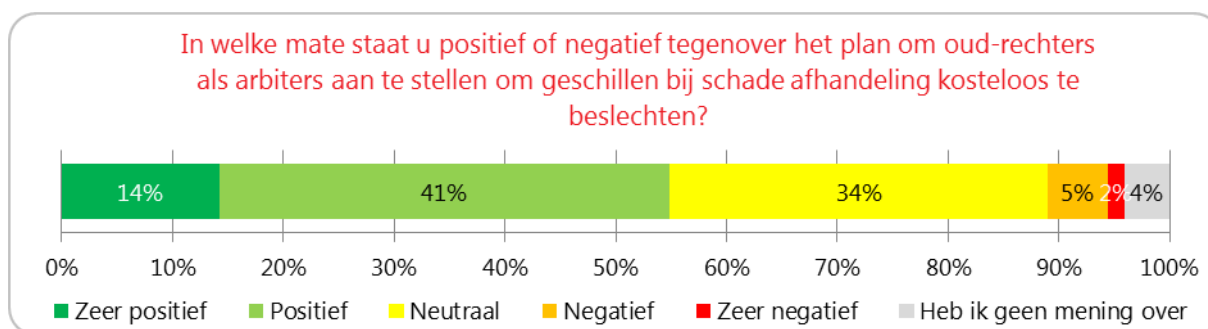
X heb vandaag andere geluiden gehoord en dan ziet het er slecht uit ook al zal de eerste kamer voor stemmen. de nam is niet te vertrouwen.	op grond waarvan iets werd afgewezen. Ook nu zal men ongetwijfeld een list bedenken. Heb er absoluut geen vertrouwen in. Het is dom en naïef om te denken dat dit iets oplost.
X Allemaal geldklopperij	
X geen	X Uit principe. In het strafrecht zou je dat toch ook niet accepteren? Beter kun je bij degenen die de oorzaak van de schade moeten vaststellen de deskundigheid en onpartijdigheid vergroten/garanderen. Verder zou de procedure snel moeten zijn en met de nodige coulance (bij twijfel de gedupeerde het voordeel geven) worden afgehandeld.
X Het blijft een strijd tegen de NAM om je schade te verhalen	
X De nam is machtig en kan bewijslast verdraaien, procedures traineren etc. Het ergste is nog dat de Nam de Nederlandse staat is! Deze wordt geacht haar burgers te beschermen!! Grondrecht!!???	
X Bij iedere vorm van schade kwam de NAM of de controleur van de CVW met een nieuwe aanleiding	

4. Inzet arbiters

Precies de helft van de bewoners heeft gehoord van de arbiters. In de volgende grafiek is te zien dat ook (iets meer dan) de helft van de bewoners positief staat tegenover het plan. Het maakt daarbij niet heel veel uit of bewoners al wisten van de arbiters of dat ze er pas in deze vragenlijst van gehoord hebben (resp. 60% en 50% is positief over de arbiters).

De toelichtingen op de gegeven antwoorden zijn te lezen in de bijlage. Hierna volgt alvast een willekeurige selectie voor een eerste indruk.

(Ze)er positief

- ✓ Zijn onafhankelijk en eerste resultaten geven hoop
- ✓ Iedere hulp die we kunnen krijgen in de geschillen met de nam is meegenomen.
- ✓ Omdat je niet gevraagd hebt om schade en als je dan ook nog in beroep moet en veel kosten dan is dit beter kosteloos!
- ✓ Ik neem aan dat deze mensen voor de rechten van de mens op komen, anders is het vertrouwen in Nederland (overheid) niet best
- ✓ Kijken op afstand
- ✓ Een rechter wordt geacht neutraal te zijn
- ✓ Het kan helpen geschillen sneller en beter op te lossen.

(Ze)er negatief

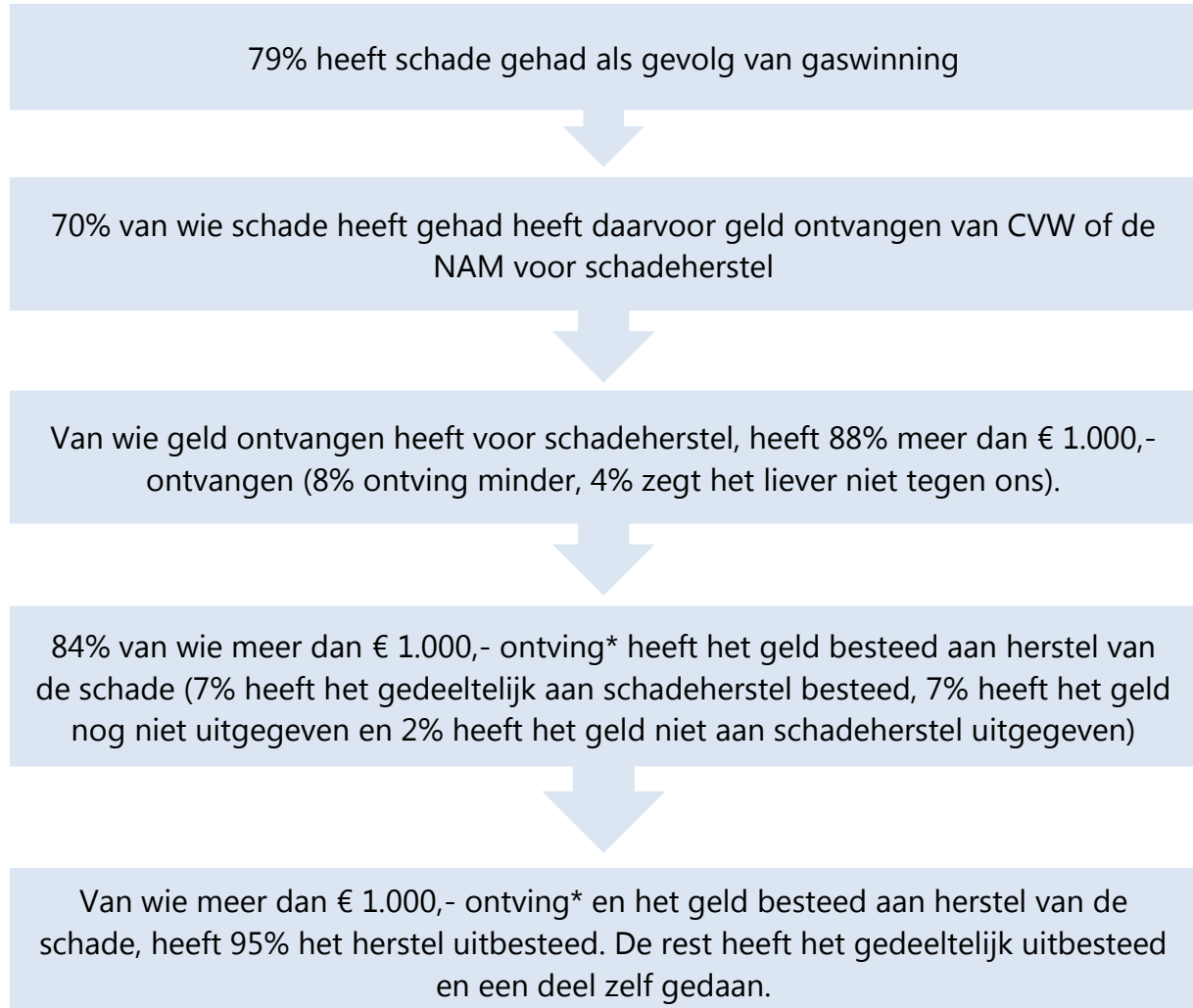
- ✗ europa moet zich hiermee bemoeien. de overheid is opdrachtgever van alle ellende die veroorzaakt wordt en is bij voorbaat niet objectief. alles wat met overheid te maken heeft vertrouw ik niet meer. hoeveel partijen moeten zich er nog mee bemoeien voordat dit wordt opgelost? dit wordt niet opgelost. groningen is opgegeven gebied. dat staat voor mij vast.
- ✗ ja omdat deze oude rechters een verlengstuk van de regering zijn, en dus op de stoel van de NAM gaan zitten
- ✗ Deze arbiters zijn goed in juridische zaken, maar zijn niet deskundig in bouwkundige en landbouw zaken. Een onafhankelijke expert kan dit beter beoordelen.
- ✗ Waarom oude koeien laten bepalen wat door nieuwe koeien ook kan worden bepaald. Het is 1 criminele zooi die door de regering geleid wordt.
- ✗ Rechters hebben toch geen verstand van bouw? Hoe kunnen zij beoordelen welke 'expert' gelijk heeft?
- ✗ Ze zijn geen partij voor de NAM. Die heeft geld genoeg om een bataljon advocaten in te zetten om

geschillen te traineren en eventuele veroordelingen hangt ervan af van welke partij ze zijn d'66 of sp
te neutraliseren.

5. Schade

*De groep die minder dan € 1.000,- ontving is te klein (34 leden) om verder uit te splitsen.

In de bijlage is te lezen waar leden het geld aan besteed hebben als zij dit niet, of niet volledig, aan herstel van de schade hebben besteed.

6. Tot slot

De leden die benaderd kunnen worden voor vervolgvragen zijn buiten dit rapport om met de opdrachtgever van het onderzoek gedeeld.

Algemene opmerkingen van leden zijn te lezen in de bijlage.